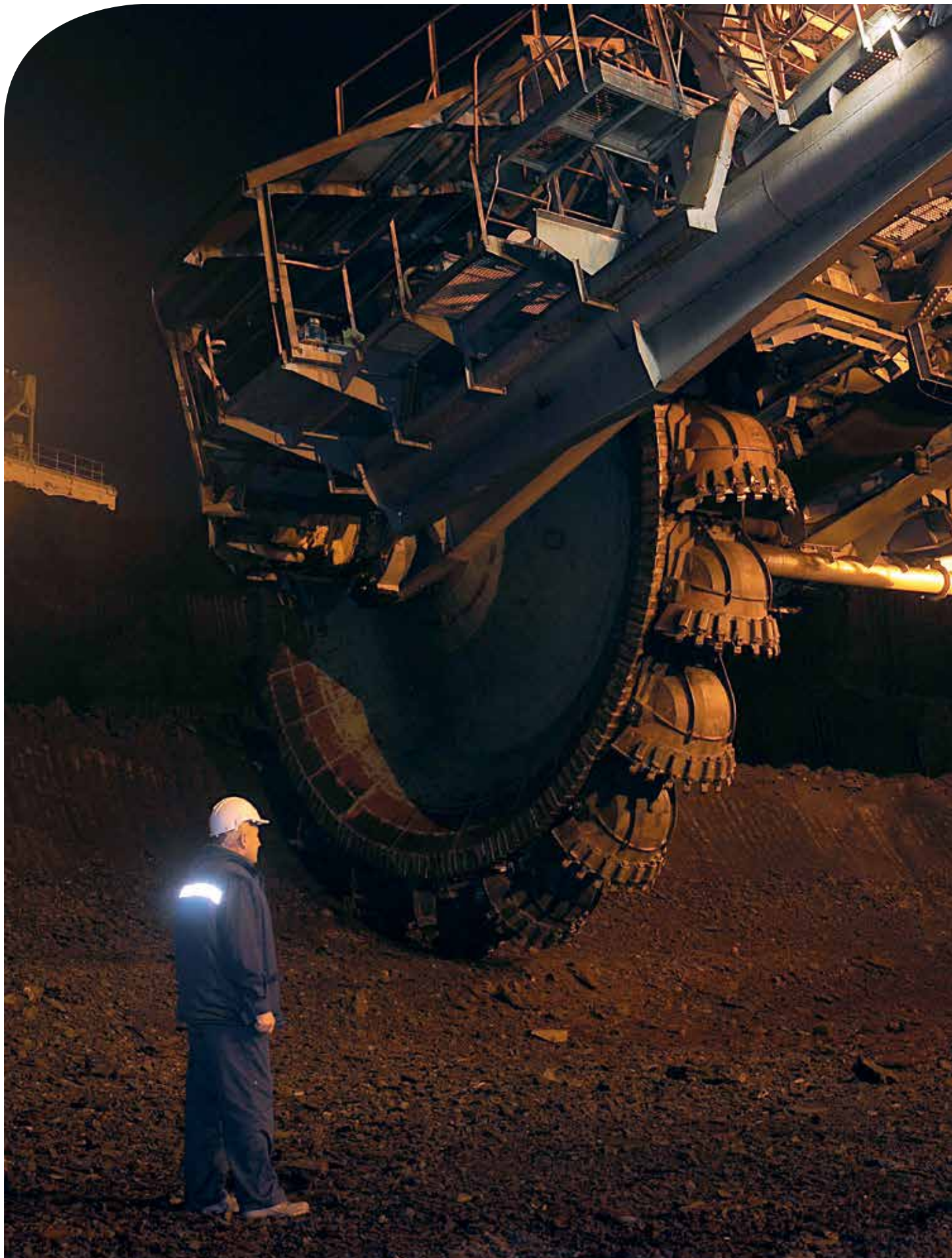

■ „Тамнава-Западно поље”

Измештање
одлагалишта

■ За рударе „Колубаре“ и током ноћи потмуло брујање машина и зујање трака је најлепши звук – онај који им говори да производња тече и да машине раде онако како треба

Садржај

из епс групе

07 Међународна конференција
„Електране 2018“
Модернизацијом до европских норми

актуелно

08 У посети
„Колубари“
Делегација из Пљеваља

09 Нови сазив Одбора за безбедност
и здравље на раду
У коштац с проблемима

репортажа

10 У трећој смени
на Пољу „Д“
Само да ноћ мирно прође

12 Сунчани новембар са Службом за
припрему и одводњавање на Пољу „Б“
Све је добро док не обувамо гумене чизме

актуелно

16 Актуелни послови
„Колубара-Грађевинара“
На путу опоравка

локални мозаик

19 Уклањање
дивљих депонија
За чистији и лепши град

20 „Дамојед“ у режији глумца
Александра Трмчића
Прича о змају вегетаријанцу

временов

22 Сећање на
некадашњу „Прераду“
Труд уложен у сваку прерађену тону

Радови на Дробилани

Постављен трећи сегмент косог моста

05

„Тамнава-Западно поље“

Измештање одлагалишта

14

У „Металу“ поново ради
машина за савијање лима

Оправили је, свака им част!

импресум

ЕНЕРГИЈА
КОЛУБАРА

ИЗДАВАЧ: ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ.
ЧАСОПИС ИЗЛАЗИ МЕСЕЧНО

В.Д. ДИРЕКТОРА: Милорад Грчић, ДИРЕКТОР СЕКТОРА ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Звездана Јовановић Поповић, РУКОВОДИЛАЦ ОДЕЉЕЊА ЗА ИНФОРМИСАЊЕ И ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: Ана Павловић, ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК: Милош Павловић, ФОТО-РЕПОРТЕРИ: Александар Рашин и Милан Цвијетић, АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ: Карађорђева 37, 11550 Лазаревац, ТЕЛЕФОНИ: 011 785 5086, 785 5089, Е-МАИЛ: redakcija@rbkolubara.rs, WEB SITE: www.rbkolubara.rs, НАСЛОВНА СТРАНА: Милан Цвијетић, ЛОГОТИП: Милош Павловић, ШТАМПА: ЈП „Службени гласник“ Београд, ТИРАЖ: 2.500, ПРВИ БРОЈ ЛИСТА РУДАРСКОГ БАСЕНА „КОЛУБАРА“, ПОД НАЗИВОМ „КОЛУБАРА“, ИЗАШАО ЈЕ ИЗ ШТАМПЕ 24. СЕПТЕМБРА 1960. ГОДИНЕ, ОД 15. НОВЕМБРА 2017. НОСИ НАЗИВ „ЕПС ЕНЕРГИЈА КОЛУБАРА“

Постављен трећи сегмент косог моста

Део дугачак 33 метра и тежак 36 тона подигнут без проблема

Према Додатном рударском пројекту проширења Постројења за припрему угља, 2. новембра постављен је трећи од укупно осам сегмената косог моста. Од преосталих пет елемената, два су у поступку израде, а остали ће бити sukcesивно постављени. Одговорни извођач је „Метал“, који послове реализује са својим подизвођачем „Колубара-Грађевинаром“.

Изградња косог моста, уз проширење Постројења за припрему угља, односно Дробилане, предуслов је за почетак рада система за хомогенизацију, који ће донети велике уштеде и обезбедити контролу квалитета угља отпреманог ка термоелектранама.

– Због стабилности дела моста и објекта за пријем угља, неопходно је да до краја године поставимо четврти сегмент. Овај пројекат обухвата израду трасе транспортера СУП-2 и технолошку линију 1. На ову трасу наставља се цела линија СУ’ транспортера за прихватање угља са копова „Тамнава-Запад“, и у неком тренутку „Радљева“. Предуслов за почетак радова било је измештање хидрантске мреже и дела подземних инсталација које су сметале. Морали смо и да препројектујемо један део трасе транспортера СУП-2, јер је све рађено у ситуацији када због измена у конфигурацији терена након поплаве 2014. године није било могуће поставити везне транспортере, који су били планирани на том потезу. Радове на везним транспортерима, које ћемо изводити следеће године, реализоваћемо на основу техничког пројекта који је завршен – објаснила је техничке детаље

Наталија Марковић, задужена за надзор посла из Службе инвестиција.

За наставак радова на равном делу трасе СУП-2 било је неопходно измештање саобраћајница у његовој близини. Тако је на нову локацију постављена капија „Тамнава-Западног поља“, а измештена су и аутобуска стајалишта на главној саобраћајници. За то је урађен допунски рударски пројекат, а радове је изводио „Грађевинар“, упоредо са изградом темеља и монтажом сегмента.

Руководилац радилишта Зоран Пауновић из „Металове“ Монтаже истиче да је у односу на раније године број запослених на располагању мањи, а повећан је и обим посла, јер су од априла до новембра ангажовани на годишњим ремонтима рударских машина по коповима. Није било лако да у таквим условима увек обезбеде довољно радника за ово радилиште.

– Ипак, успели смо да подигнемо трећи сегмент. Он је, као и сви сем првог, тежак око 36 тона, а дугачак 33 метра. То су најтежи делови које подижемо током изградње косог моста, па машине обезбеђујемо у сарадњи са „Помоћном механизацијом“. Да бисмо убрзали посао, одлучили смо да цео сегмент намонтирамо на монтажном плацу и да га превеземо до места уградње уз помоћ дизалице и шлепера. То је први пут да „Монтажа“ на овај начин ради тај посао – рекао је он.

Транспорт таквог терета захтева, пре свега, административну процедуру обавештавања бројних институција. С обзиром да је реч о путу у власништву и само у надлежности ЕПС-а, уз помоћ постојећег обезбеђења и полицијских станица Лазаревац и Уб, преусмерен је саобраћај преко „Колубаре Б“. Пут је у рекордном року отворен, па уместо предвиђеног застоја од 7 до 19 сати, већ у 14 сати истог дана све је враћено у нормалне токове.

М. Димитријевић

Измештање одлагалишта

Почетак рада Првог јаловинског система 20. новембра, после завршене инвестиционе оправке, окончаће овогодишњу ремонтну сезону на копу „Тамнава-Западно поље”. За крај је остављен можда и најзахтевнији ремонт на јаловинским системима, који прати и премештање одлагалишта на нову-стару локацију.

– Ове године акценат је стављен на реконструкцију система, пре свега, на дислоцирање одлагалишних транспортера. Могло би се рећи да је ово најважнији ремонт на копу ове године, јер се одлагалиште које је после поплаве измештено на већу висину враћа на своју стару позицију. Пре четири године смо реализовали изнуђено решење и на овај начин радили све ово време. С обзиром да смо закипали сав расположиви простор, дошло је време за реконструкцију и враћање система на стање пре поплаве – објаснио је Жељко Петровић, рударски инжењер у Припремним радовима и први човек ове службе.

Пре 10. октобра, када је систем стао и радови почели, постојале су две одлагалишне траке укупне дужине 2.470 метара. Од 20.

новембра систем ће радити опет са две траке на одлагалишту, али ће њихова дужина износити 3.100 метара.

Према Петровићевим речима, реконструкција система је захтеван задатак и тражи време и велике физичке напоре. И сами рудари били су скептични и имали су дилему да ли ће све стићи за планираних 40 дана, али се испоставило да су им временске прилике баш ишле наруку и знатно олакшале посао.

– Да би било јасније о каквој операцији је реч, рецимо да само један чланак транспортера може да стане у камион, а трака од 1.200 метара садржи 200 чланака и 800 понтона. Наравно, сваки чланак, понтон, шину требало је пренети на нову локацију, око 40 метара нижу од досадашње – рекли су нам на систему.

Током претходне четири године, на сада већ бившем одлагалишту, одлагано је у просеку 10 милиона тона откритке годишње.

– Рад на простору за одлагање на висини је носио одређене ризике. У зони станице дубина кипања је била преко 20 метара, а материјал је стално клизао и било је тешко стабилизovati га. Контрола одлагалишта све

ове године морала је да буде јача него када је јаловинска маса стабилна. Део одложеног материјала клизао је према кориту реке Кладнице и морали смо да престанемо да одлажемо на тој страни – причао је Петровић и додао да се и на новој-старој локацији могу очекивати клизања у деловима где је остао муљ, али да ће у спречавању клизања висинског блока много помоћи Трећи БТО систем на којем ради нови одлагач. Оптимално је да одлагалиште буде на 20-25 метара дубине, јер се у тим оквирима овакав материјал лако стабилизује, док његову висину ограничава висина одлагача.

Како каже теорија, стабилно одлагалиште подразумева да одложени материјал остане на месту и никакво његово померање се не толерише. Али пракса је нешто сасвим друго у овом случају. На „Западном пољу” нема услова за постојање таквог одлагалишта јер је основни проблем присуство воде. Ако је коп у сливу две или више река, подлога на коју се одлаже материјал је таква да до клизања тог материјала може лако да дође. Уз то, према речима Петровића, неке етаже на копу ће ускоро бити испод нивоа

мора. Тако се тренутно угљена етажа налази на пет-шест метара надморске висине.

Први систем посетили смо 1. новембра, тачно на половини предвиђеног времена за ремонт. Шеф система Небојша Карамарковић био је дуго одсутан због здравствених разлога, али је за два дана рада видео да је 80 одсто планираних радова завршено.

Рударски инжењер у оперативи Угљеша Поповић у том моменту је био заменик шефа система. Млади стручњак је признао да му је било тешко да буде први човек у ремонту, али да је за то време научио више него за годину дана рада. Задовољан је сарадњом са свим службама: припремом, електро, машинском. Реконструкција система на коју је стављен акценат изискује доста помоћне механизације и људства. Није било довољно запослених, јер је један број био на годишњем одмору или боловању, али добра организација је и то надокнадила. Запослене смо затекли како постављају понтоне, јер је у том моменту пред њима било да формирају још 250 метара чланака, понтона и гуме.

М. Димитријевић

Напредује ревитализација А2

Радници су максимално концентрисани, велико искуство је за њима и скоро да знају сваки завртањ агрегата

У највећој ЕПС-овој хидроелектрани „Ћердап 1“ успешно је демонтирано свих 2.400 тона електромашинске опреме агрегата А2, у оквиру ревитализације која ће продужити радни век и повећати ефикасност агрегата.

Најтежи појединачни делови које је требало извући из грађевинске јаме су ротор главног генератора и радно коло Капланове турбине. После 47 година рада, радно коло демонтирано је 12. октобра и склоп пречника 9,5 метара са шест лопатица и главчином укупне тежине 350 тона из

■ Радници су највећа снага електране

турбинске јаме одлази у историју.

Колико је ово прецизан захват, илуструје податак да је између лопатица радног кола и турбинског простора зазор од свега неколико милиметара. Радно коло било је у затвореном положају, јер тако налаже технологија демонтаже. Да би се по њему могло ходати,

свака лопатица има сопствене меревине кружног облика.

Поједине радове обављала је екипа у алпинистичкој опреми. Закачени за ужад која пресецају јаму, радећи, ходали су по врху лопатица усмерног апарата. Приликом обављања радова посебна пажња обраћа се на безбедност свих који су

ангажовани на овом послу. Кретање у зони радова није могуће без шлема, а инжењер заштите на раду помно прати сваки корак запослених.

Радници су максимално концентрисани, велико искуство је за њима и скоро да знају сваки завртањ агрегата. Брзо су завршили посао на демонтажу радног кола. Ова фаза демонтаже, по плану, требало је да буде урађена 19. октобра, али захваљујући залагању мајсторског и техничког особља ХЕ „Ћердап 1“ и колега из „Ћердап Услуга“ завршена је седам дана пре рока.

Радно коло које је радило готово пола века одлази у отпадно гвожђе. Сваког секунда кроз лопатице ове моћне турбине пролазило је око 750 кубика воде. Замениће га ново радно коло, које је лакше и има боље перформансе. Демонтажа опреме отвара радове другим екипама које ће по већ уходаној пракси завршавати своје послове на ревитализацији најмоћније хидроелектране на Дунаву.

М. Дрча

■ Систем менаџмента безбедношћу информација

Завршен велики циклус обука

Систем менаџмента безбедношћу информација осигурава да поверљиве информације остану веродостојне

■ Едукација из области система менаџмента

Више од 600 запослених ОДС „ЕПС Дистрибуције“ широм Србије прошло је едукацију из области система менаџмента безбедношћу информација. У организацији Сектора за ИМС, Центра за ИМС, безбедност и заштиту и контролисање мерила електричне енергије, спроведене су тематске обуке за менаџмент, интерне провераваче и запослене.

– Информације у данашњем пословању спадају у ресурсе

највише вредности. Оне морају бити адекватно заштићене, баш као и остала пословна имовина која је од важности за организацију. Потребне за безбедношћу информација су у сталном порасту, а сразмерно томе, неопходно је и радити на повећању свести и знања запослених о овој области. Наш задатак је да примењујемо, одржавамо и стално побољшавамо систем менаџмента

безбедношћу информација (ISMS). Да бисмо то постигли, потребно је да оспособљавамо запослене. Зато смо организовали велики циклус обука – каже Мила Рунић Петковић, директорка Сектора за ИМС, Центра за ИМС, безбедност и заштиту и контролисање мерила електричне енергије.

Током протеклих месеци спроведено је више различитих обука. Запослени су информисани о садржају и значају стандарда

Предавање и за руководиоце

Менаџмент „ЕПС Дистрибуције“ има највећа овлашћења и одговорност за примену и стално побољшање система ИМС. Зато су за управу и руководеће структуре ОДС одржана предавања о теми „Улога највишег руководства у систему безбедности информација и обавезе према Закону о безбедности информација“.

ISO/IEC 27001:2013. Они који то до тада нису били у прилици, упућени су како да примене овај стандард у свакодневном послу да би заштитили поверљиве пословне податке.

Далеко обимнији програм едукације прошли су запослени који треба да обављају интерне провере за стандард ISO/IEC 27001:2013, а запослени који су у ранијем периоду оспособљени за интерне провераваче овог стандарда освежили су своје знање.

Т. Зорановић

Модернизацијом до европских норми

Развојни пројекти
ЕПС-а обезбеђују
стабилност
производње енергије и
будућност компаније

Термосектор суочава се са тешким захтевима Европске уније, једини начин да се строги критеријуми испуне, а Србија добије добру оцену је успешна сарадња државе са енергетским стручњацима, закључак је првог дана Међународне конференције „Електране 2018“.

На отварању скупа стручњака на Златибору, Милош Бањац, помоћник министра рударства и енергетике, нагласио је да су стратешки циљеви енергетике сигурно и безбедно снабдевање електричном енергијом коришћењем домаћих ресурса

уз поштовање обавеза према Европској унији.

– Уз коришћење обновљивих извора енергије и енергетску ефикасност може се допринети ублажавању климатских промена. Министарство се залаже да из транзиционог периода преласка на обновљиве изворе енергије изађемо као победници јер је енергетика носилац развоја привреде сваке земље – рекао је Бањац.

У име „Електропривреде Србије“ присутне су поздравили проф. др Александар Гајић, члан Надзорног одбора, и Саво Безмаревић, извршни директор за производњу енергије, и захвалили на прилици да на овом важном скупу одрже уводно излагање.

– ЕПС је најзначајнија компанија у Србији која кроз порезе и добит учествује у буџету Србије са скоро 10 одсто. Помажући научне скупове, школовање младих, спортске организације и остале друштвене активности, пример је друштвено

■ Саво Безмаревић

одговорног предузећа – истакао је Гајић.

У оквиру уводног излагања, Безмаревић је представио развојне пројекте ЈП ЕПС којима се осигурава стабилност производње енергије и будућност компаније.

– „Електропривреда Србије“, као предводник новог инвестиционог циклуса у српској енергетици, покренула је велики број пројеката којима се модернизује производња и повећавају ефикасност и снага електрана. Истовремено, сви пројекти укључују и унапређење заштите животне средине. У току су ревитализација ХЕ „Ђердап 1“ и ХЕ „Зворник“, а планиране су ревитализације и „Власинских ХЕ“, РХЕ „Бајина Башта“, хидроелектрана „Ђердап 2“, „Бистрица“, „Потпећ“ и „Увац“. Реализује се пројекат изградње новог блока БЗ у Костолцу снаге 350 MW, а такође 350 MW добићемо изградњом ТЕ „Колубара Б“. Да би повећали удео зелене енергије, планирани су изградња ветропарка у Костолцу од 66 MW и инсталација четвртог агрегата у ХЕ „Потпећ“ – рекао је Безмаревић.

– Само стручност може да нас извуче из овог што нас чека и што се захтева од Србије. Две трећине произведене електричне енергије наше земље је из термосектора. Одрживост

енергетске независности могућа је само уз опстанак и унапређење термосектора – поручио је Дејан Поповић, председник Савета Агенције за енергетику.

Конференција „Електране 2018“ окупила је истраживаче, експерте, инжењере и представнике надлежних институција и привредних организација из земаља потписница и посматрача Уговора о Енергетској заједници Југоисточне Европе и других земаља заинтересованих за размену научно-стручних информација и искустава.

Р. Е.

Теме

Теме конференције биле су енергетски ресурси и одрживи развој, либерализација тржишта и сигурност снабдевања електричном енергијом, енергетска ефикасност и рационалан рад електрана, проблеми продужења радног века постројења електрана и увођење нових, ефикаснијих и еколошки чистијих производних технологија и опреме, експлоатациони проблеми електрана и еколошки и климатски аспекти рада свих постројења у технолошкој систему производње електричне енергије у електранама.

Делегација из Пљеваља

„Колубара“ и ЕПС, као лидери у југоисточној Европи у производњи угља и електричне енергије, увек отворени за партнерство са рударским компанијама из окружења

■ Гости су обишли површинске копове, производне погоне и депонијски плац

Делегација Рудника угља из Пљеваља посетила је 2. новембра Рударски басен „Колубара“ и са представницима менаџмента „Колубаре“ разменила сазнања и искуства у производњи угља. Гости су обишли површинске копове, производне погоне и депонијски плац, на коме се обављају припреме за увођење система за управљање квалитетом угља на тамнавским коповима.

Милан Мишковић, директор за производњу угља РБ „Колубара“, истакао је важност посета и комуникације са колегама из региона, чији је циљ размена искустава и стицање нових сазнања. „Колубара“ и ЕПС, као лидери у југоисточној Европи у производњи угља и електричне енергије, са дугогодишњом традицијом и бројним производним успесима, увек су били отворени за партнерство са рударским компанијама из окружења.

Према речима Стјепана Газдића, директора Сектора производње Рудника угља из Пљеваља, циљ посете делегације из Црне Горе био је да се сусретну са колегама из свих сектора и служби „Колубаре“ који имају огромно искуство и раде у највећем производном систему на Балкану.

– Будући да и ми имамо део континуалне технологије у откопавању, али смо много „млађи“, значајан нам је обилазак копова и прилика да погледамо како производни систем у „Колубари“ функционише. Занима

нас и процес хомогенизације угља, који доноси бројне бенефите и уштеде у процесу производње и коначној цени производа. Посета је била веома успешна, добили смо одличне одговоре на сва питања везана за производњу. Чули смо бројна искуства везана за системе инвестирања, набавке и одржавања опреме, као и процедуре јавних набавки, будући да се ми тек сада са овим процесима сусрећемо – рекао је Газдић и захвалио се домаћинима.

Н. Живковић

Плакета „Колубари“

Поводом 6. октобра, Дана Института за стандардизацију Србије, Огранку Рударски басен „Колубара“ додељено је признање за изузетан допринос развоју, примени и промоцији стандарда, као и за унапређење стандардизације у Републици Србији током 2018. године.

Свечаности су присуствовали представници националних тела за стандардизацију из Босне и Херцеговине, Хрватске и Црне Горе, као и организација и институција са којима је Институт повезан већ дуги низ година. Додељена су признања појединцима из комисија за стандарде и организацијама које су својим радом и залагањем

значајно допринеле развоју националне стандардизације.

Плакету је у име РБ „Колубара“ примио Слободан Спасојевић, дипломирани рударски инжењер, који је председник Комисије KS B082. Тело које води постигло је добре резултате захваљујући тимском раду и формирању радних група од стручњака из различитих институција који нису директни чланови, али активно учествују у објављивању нових или ревизији раније донетих стандарда. Дугогодишњи рад ове екипе допринео је увођењу великог броја нових норматива, чији је полазни превод на српски језик обезбедио управо Рударски басен „Колубара“.

– Значајан допринос развоју, примени и промоцији

■ Признање је уручено Слободану Спасојевићу

стандарда у свом пословном систему „Колубара“ остварује упућивањем на њихову примену кроз лабораториска испитивања акредитованих лабораторија, упућивањем купаца на

стандарде као начин реализације поруџбине, као и објављивањем тендера за јавне набавке уз навођење СРПС стандарда – рекао је Спасојевић.

Т. Крупниковић

У коштац с проблемима

Приоритетно је решавање питања бенефиција. Један од најважнијих циљева је да сваки запослени у „Колубари“ буде обухваћен комплетним лекарским прегледом

Последњег дана октобра одржана је друга седница недавно формираног новог сазива Одбора за безбедност и здравље на раду РБ „Колубара“, на чије је чело именован Бојан Миловановић, дипломирани инжењер машинства и главни инжењер Сектора за заштиту од пожара у Рударском басену. Подсећајући да је највиши ниво безбедности заједнички интерес руководства, синдиката, али и сваког запосленог, новоименовани председник Одбора издвојио је неколико најактуелнијих тема и проблема чије ће решавање бити приоритет у овом мандату.

– Већ у септембру, на конститутивној седници, покренута је једна од најважнијих тема за запослене у производњи, а то је питање бенефиција. Конкретно, споран је губитак права на бенефицирани радни стаж до кога долази када један производно технички систем пређе са једног погона на други погон. Као илустрација проблема поменут је случај багериста који су преласком њиховог система са погона Поља „Б“ на погон Поље „Д“, изгубили право на бенефицирани радни стаж, три месеца по години. Да би овакви случајеви били системски предупређени, неопходни су стручна анализа и записници о радним местима на којима се стаж осигураника увећава трајно код послодавца. За реализацију овог посла већ је формиран посебан

■ Бојан Миловановић

тим – Комисија за бенефиције. Предлог је наишао на апсолутно одобравање и подршку председника Синдиката радника ЕПС-а и РБ „Колубара“ Милана Ђорђевића и Миодрага Ранковића – каже Миловановић и додаје:

– Комисија је на другој седници приложила сву потребну документацију и донета је одлука да се крајем новембра покрене поступак јавне набавке за услугу израде стручне анализе. Њом ће бити обухваћена и Организациона целина „Метал“.

У међувремену, Одбор је интервенисао и на једну тачку већ усвојеног Правилника за набавку личне заштитне опреме на нивоу ЕПС-а, обезбеђујући набавку још једне врсте одела. Реч је о антистатичком оделу које је потребно запосленима који точе течни нафтни гас у погону „Помоћна механизација“. Осим тога, констатовано је да је стање у магацинима боље у односу на претходне године, па се мирније улази у зимски период.

Миловановић наводи и да се велика новчана средства улажу у превентивне лекарске прегледе запослених, како оне за радна места са повећаним ризиком тако и за гинеколошке прегледе жена.

– Одбор ради на томе да сваки запослени буде обухваћен комплетним лекарским прегледом, без изузетка. Та одлука је донета Колективним уговором и веома је важно

да се сваки запослени на њу одазове. Извештаји фондова солидарности о степену оболевања су забрињавајући. Од конкретних мера планирано је увођење активности на превенцији меланома, који је све заступљенији, како код мушкараца тако и код жена запослених у „Колубари“. Када је реч о статистици везаној за повреде и смртне исходе, битно је рећи да је тај број у односу на прошлу годину мањи за око 23 посто – наводи председник Одбора.

Као главни инжењер Сектора за заштиту од пожара, Миловановић напомиње да је донет Закон о инспекцијском надзору, који би требало да интегрише рад свих служби надлежних за заштиту од пожара у оквиру ЕПС-а и „Колубаре“. Зато су и уведена ригорозна правила у вези са заштитом од пожара, јер се једино тако могу штитити запослени, имовина и животна средина.

– Први у ЕПС-у урадили смо пројекте противпожарног оптерећења за рударске справе које не подлежу провери противпожарне инспекције. Покушавамо да повежемо елаборате који ће нам рећи колико је, рецимо, противпожарно оптерећење једног багера и која заштитна средства је најбоље применити – навео је као пример Миловановић.

У договору са пословодством и Синдикатом ЕПС-а и „Колубаре“, ускоро се отвара и сервис за противпожарне апарате, а набавка потребне опреме је у току.

– Ради се убрзано, већ је завршена и систематизација радних места, у договору са релевантним чиниоцима. Надамо се да то може бити и највећи сервис на Балкану за сервисирање ПП апарата и хидрантне мреже, а све под окриљем ЕПС-а – рекао је Миловановић и додао да се, поред постојеће четири ватрогасне јединице у РБ „Колубара“, у Радљеву отвара још једна.

На крају разговора Миловановић је нагласио да ће рад Одбора за БЗР бити увек у складу са интересима запослених.

– Имамо обавезу да све уочене проблеме презентујемо руководству и до сада смо, захваљујући изврсној сарадњи са в. д. директора Милорадом Грчићем и представницима ЕПС-а, успевали да проналасимо добра решења – истакао је Миловановић.

Р. Лазић

Једанаест чланова

Према Закону о безбедности на раду, Одбор се формира на сваке четири године, после синдикалних избора. Иако су они одржани крајем прошле године, у складу са статусним променама, огранци су чекали формирање Одбора за безбедност на нивоу целог ЕПС-а да би конституисали своје одборе. Правилник о раду тела претрпео је извесне промене, допуне и измене, па је тако на челу тела члан кога именује послодавац, а потпредседник је из Синдиката.

– Такође, и број чланова повећан је са седам на 11. Пошто је правило да број чланова који су из редова оних који заступају раднике буде бар за један већи од представника пословодства, имамо шест чланова из редова Синдиката и пет представника пословодства, и то из свих делова Рударског басена „Колубара“ – објаснио је Миловановић.

Само да ноћ мирно прође

Пред нама ведро ноћ. Разгорео се пун месец, па изгледа као да се смеје треперавим светлима дуж Поља „Д“. Чак није ни хладно, дува неки јужни ветар и све указује на лето, уместо на касни октобар. Окружује нас потмуло брујање машина и зујање трака. За рударе „Колубаре“ то је најлепши звук – онај који им говори да производња тече и да машине раде онако како треба.

Старешину, „главу“ ноћашње смене Д Николу Вујиновића, затичемо у великом послу. Ипак, одвојио је неколико минута за нас.

– Током двадесетчетворочасовног режима рада копа гледамо да највећи део послова завршимо током дана, тако да трећа смена може мирно да се фокусира на производњу. Током ноћи, наше је да урадимо све што је потребно да производња тече и да осигурамо да прву смену не дочекају никакве веће сметње – каже Вујиновић додајући да се, ипак, непредвиђене ситуације догађају, да су људи тада прибрани и да веома брзо реагују.

Старешина смене каже да влада колегијалност и да се рудари редовно одазивају на позив да замене некога ко је оправдано спречен да дође.

– Увек нађемо решење, понекад ни сам не знам како. У суштини, на копу и током ноћи

све мора да функционише као да је дан. Ипак, мрак је незгодан јер отежава кретање по већ неприступачном терену и ризик да се нешто непредвиђено догоди је много већи. И само решавање проблема је нешто другачије током ноћи – каже он.

Његова десна рука ноћас је главни пословођа Срђан Милојевић, који је на овој функцији одскоро, тек око два месеца. Ипак, он никако није „тазе“ рудар, јер је на „Тамнава-Источном пољу“ почео да ради давне 1990. године. Од тада, обишао је све копове, што је веома необично за „Колубару“. У шали каже да је стигао да „прекопа“ чак и тазбину у Малом Борку.

Овај прекаљени рудар и више је него задовољан сменом у којој ради јер је, каже, таква да се само пожелети може. Објаснио нам је и шта су тачно задужења главног пословође у трећој смени.

– Једноставно речено – посао ти је да током ноћи пратиш рад копа. То значи да константно контролишеш рад багера и квалитет угља. Реагујеш на све што се дешава непланирано, било какав застој, или посао који захтева ангажовање машине. Све мораш да видиш и обиђеш, багере посебно. Конкретно, моје задужење су БТУ систем Поља „Д“ („глодар 7“) и БТС („глодар 8“) који је заједнички са

Пољем „Б“ („глодар 1“ и Ц700). Имам наравно сараднике, као и пословође на багерима, са којима је комуникација одлична – каже Милојевић, не пропуштајући прилику да напомене да, када је реч о квалитету угља, бриге нема – на оба копа је одличан.

Главни пословођа нам је рекао још и да су, када до проблема дође, његове обавезе исте, независно од тога да ли је ноћ или дан.

– Тешких ситуација је било и више него што волим да се сећам, али смо увек изналазили решење – додаје.

На путу до оних од којих у коповској организацији рада све почиње и све се завршава, морали смо да прођемо посебну инспекцију. Прелепи пас незнаних расе, звану Жућка, подробно нас је осмотрио, па тек онда одобрио улаз код диспечерки Славице Ђорђевић и Данијеле Ђокић.

– Наш посао је специфичан, буквално носимо одговорност за животе људи на терену. Овде мораш доћи одморан, све личне проблеме оставити испред врата, тамо код Жућке, јер је неопходно да будеш прибран и пун концентрације – рекле су на почетку разговора.

Диспечерке су нам објасниле да је сваки радник на сваком објекту на копу, након што преузме своју радну позицију, у обавези да се прво њима јави.

■ На копу и током ноћи све мора да функционише као да је дан

– Тако је и дању и ноћу. Ипак, не може да се пореди, ноћ је за рад много тежа. Организујемо се, то су наши људи из смене чији лик не знамо, али чим глас чујемо, знамо име, презиме и радно место. Читав посао се заснива на томе што ми верујемо њима, а они нама – кажу диспечерке и додају да два пута месечно иду у обилазак копа да би се што боље упознале са стањем на терену које се непрекидно мења. То им много помаже у раду који захтева да су сваког момента упућене у ток производње. Како би се то постигло неопходно је да имају добру сарадњу са Сепарацијом, Пољем „Б“ и свим колегама на терену.

За нијансу је већа тензија када је реч о производњи угља, како због биланса, тако и због услова рада, закључиле су наше саговорнице уз шалу да је некада било лакше, јер су биле млађе и оне и машине.

После ноћне посете диспечерском центру, Жућка нас прати и до газа који нас вози до „глодара 7“, чувене „Плаве птице“ која се уз „бандваген 1“, свог верног пратиоца већ 40 година, „раскрилила“ у свом пуном сјају. Искористили смо паузу да поразговарамо са посадом овог вечито презапосленог багера, који деценијама остварује најбољу производњу и који је најсликанији, а можда и најлепши багер „Колубаре“.

Багериста Милосав Јеремић каже да је по броју операција ова машина можда још чувенија, јер још нису дошли у ситуацију да нешто не може да изведе.

– Почео сам као помоћни радник пре 18 година. Од тада нисам мрдао са „седмице“, а и не планирам, навикао сам се, иако је радника све мање. Када сам почео да радим, било је нас шест помоћних радника на багеру и три на банду. Сада имамо једног, додуше вредног, али ипак је то премало за овај темпо рада. Срећа је што не гледамо чији је који посао и, када треба нешто да се заврши, сви прискачемо

заједно – прича Јеремић уз опаску да му рад у трећој смени не представља проблем.

Каже да на посао увек дође спреман и одморан, тако да му не значи много да ли је дан или ноћ.

– Ипак, једно ме мучи. Негде око четири сата ујутру, као да време стане. Посебно је незгодно када праскзорје прати магла, па се прст пред оком не види. Као и у сваком другом послу, и овде је неопходно искуство. Када се с годинама научи како се понаша багер, све је много лакше – уз осмех додаје док жури у кабину.

А како живот некада направи бољи сценарио од филмског, испоставило се да је наш следећи саговорник багеристин рођени брат Зоран Јеремић, бравар „седмице“. О родбинској вези нисмо причали јер, како Зоран рече, он ми је код куће брат, а овде смо колеге. Зато смо се ипак концентрисали на причу о (ноћном) раду на „седмици“.

– За бравара је ово најбољи могући багер, а био би још бољи да имамо више резервних делова, па да можемо да урадимо још квалитетније сервисе. Радити свој посао у трећој смени је посебна ставка у радној биографији сваког коповског бравара. Сви делови су окретни, па ти поправи кад се ништа јасно не види. По мраку мора да се буде милион пута обазривији него по дану. Још ако је зима, а све метално, тек је то за причу – описује Зоран.

Током наше „ноћне патроле“ срећемо и Марка Радојичића, који је тракиста око годину дана. Каже да за руковање има само пар дугмића и ручицу за дизање и спуштање траке и њено померање улево и удесно. Иако посао није физички захтеван, веома је психички оптерећујући, јер захтева непрекидну концентрацију. Ипак, задовољан је како се снашао и већ је стекао рутину у раду. Када смо питали за трећу смену, и он је поменуо фамозна четири сата ујутру, када време стане.

Драган Симеуновић, планир-мајстор, на свом радном месту заменио је свог оца који је 2004. године отишао у пензију. Како нам је испричао, овај посао нигде на копу није лак, а нарочито не на „седмици“ где је задатак планир-мајстора да буквално буде очи багеристе. А рад ноћу?

– Сигурно је да то што по мраку видиш само оно што је тачно испред тебе и тачка много отежава ситуацију. Да би слика била потпуна, томе треба додати и фактор угљене прашине, која је константно присутна. Чак и када радимо у идеалним условима, немогуће је исте производне резултате остварити по ноћи и по дану. У мом послу доста тога зависи од личне процене, тако да је неопходна посвећеност и искуство да би се обављао како треба. Десет година радим овај посао, од тога сам се пет усавршавао. Сада се не плашим ниједне операције – каже Симеуновић.

Посету завршавамо уз мало необавезног разговора о томе како се дугогодишњи ноћни рад одражава на здравље, али и на брак. Испраћају нас, симболично, необични облаци у облику срца. Док се опраштамо, питање за крај – Шта вам прво падне на памет када се помене трећа смена?

– Само да ноћ мирно прође – углас кажу.

Д. Весковић

Стална борба

Старешина смене Никола Вујиновић каже да су временски услови велики фактор у раду током сваке, а нарочито треће смене.

– Када су обилне кише, јак мраз, неизбежни су застоји и проблеми. Не преостаје нам ништа друго него да их решавамо и то корак по корак. Правимо нове путеве, загревамо опрему док се не „отопи“. Стална борба – прича он.

Све је добро док не обувамо гумење чизме

Срећни смо што је имао ко да нас научи послу, а дружење и слога у групи само се могу пожелети, кажу радници

Један од дивних топлих дана почетком новембра искористили смо да на Површинском копу Поље „Б“ посетимо службу Припремних радова и одводњавања, која је увелико превалила шесту деценију постојања и најстарија је у Рударском басену „Колубара“.

Овај коп, који је с једне стране полако прерастао у „Поље Ц“, шири се и у другом правцу. Томе ових дана сведочи сваки путник намерник који путује ка Аранђеловцу. Један по један нестају објекти са обе стране пута на месту некадашње Нове, а сада,

ваљда, опет „старе“ монтаже. На путу до средишта угљенокопа баш туда смо прошли, док нам је наш домаћин Иван Миловановић, шеф службе Припремних радова и одводњавања, објашњавао да због ослобађања простора за отварање Поља „Е“ све на тој локацији мора бити срушено и рашчишћено у наредних месец дана.

– Посао ове службе почиње много пре саме производње. Ми смо ти који припремају терен за долазак багера, а то често укључује и рашчишћавање терена од експроприсаних кућа. Померамо станице трачних транспортера, продужујемо и скраћујемо трасе на системима, одржавамо путеве на копу и константна смо испомоћ системима када је реч о пословима чишћења и одржавања – набројао је он.

Често се на коповима може чути да је радити у Припреми казна, толико је тешко.

– Неспорно је, много се лопата, утоварују се тешки

каблови, набацују шине, ради се са крампом... Ипак, влада слога, јединство и добро другарство и захваљујући томе послови се завршавају у предвиђеном року. Послови које обављамо су физички веома тешки. Притом, све друге службе имају могућност да се бар мало склоне када су лоши временски услови, док смо ми без изузетка ту где смо док се посао не заврши, било на плус 40 степени или минус 20 – истакао је Миловановић.

Док смо се спуштали у коп, наткрилила су нас чак три багера – глодари „један“, „пет“ и „шест“, начичкани један до другог. Наш саговорник нам прича да су за само пет дана испред „петице“ и „шестице“ морали да уклоне управну зграду Нове монтаже и кранске стазе, водовод, као и сав отпад који је ту депонован.

На радилишту где се увелико формира траса за Трећи БТО систем послови су се одвијали под будним оком Николе Петровића, главног пословође Припремних радова.

– Овде сам већ 15 година. Обим послова се доста повећао. У једном тренутку имали смо проблем због недовољног броја радника, али су сада почели да долазе нови, тако да ће бити лакше, само да их мало уведемо у посао. Није лако, али ми овде функционишемо као породица, тако да, када се све сабере, није тако страшно – рекао нам је Петровић.

Док смо разговарали, група младих радника, од којих је већина ангажована на основу уговора о привремено-повременим пословима, стрпљиво је чекала да машина заврши свој посао. Попричали смо кратко, да их не реметимо. Кажу да је посао као и сваки други на копу и да су ипак временски услови ти који их највише муче. Није толико тешко на врућини, колико кад су кише. Срећни смо што је имао ко да нас научи послу, а дружење и слога у групи само се могу пожелети, рекли су, додајући чак и да су им и шефови супер.

■ Припрема терена за долазак багера није лак посао, али неко мора да га уради

С њима се сложио и Марко Ранковић, пословођа Припремних радова, који каже да посао није лак, али неко мора да га уради.

– Поље „Б” је доста специфично, угаљ је квалитетан, али је тешко доћи до њега. Фактички, системи морају да прате његов пут, па се тако и позиционирају. Ове године, готово недељно, имали смо реконструкцију неког система, много вулканизација, премештања станица, трачних транспортера. Од самог почетка године пратили су нас велики послови. Ипак, и уз мало људи постигли смо све – поносно је рекао.

Недалеко од места на коме смо разговарали налази се велики водосабирник. С малим острвом у средини изгледа чак и идилично. Био је то прави амбијент за разговор са Владаном Васиљевићем, пословођом Одводњавања. Реч је о делу Службе за припрему која брине о избацивању воде из зоне копања и из сабирника који су на најнижој тачки у копу. Тренутно имају један већи и два мања сабирника. Вода из мањих се центрифугалним пумпама избацује у главни сабирник, а одатле НК пумпом снаге 132 киловата преко цевовода у реку Пештан.

– Имамо 18 пумпара, укључујући надзорно-техничко особље. Ипак, неопходни су нам бравари, електричари, али и електроничари – рекао је Васиљевић, појашњавајући да су мајстори ових профила неопходни

■ Иван Миловановић и Владан Васиљевић

за одржавање новог система од седам бунара опремљених електронском опремом који су на овај коп уведени прошле године.

– Уколико дође до квара на више позиција, права је „гимнастика” снаћи се тако да буду решени сви проблеми. Доста наших пумпара користи се и за друге послове, рецимо вулканизацију, па би за овај систем бунара требало да имамо посебну групу за одржавање – сматра Васиљевић.

Горан Јеремић, надзорник Одводњавања, слаже се да су екипи неопходни радници машинске и електро струке.

– Овај проблем је најочигледнији када пада киша, јер се управо тада и дешавају највећи кварови. Рецимо, прегори пумпа и ми за сат времена проблем морамо да решимо. А то изискује да на време дођу људи за електро или машинску интервенцију и наравно – машине. Сви у Одводњавању највише гледају кад падне киша, а било би добро да се више ствари ради превентивно – објашњава Јеремић, уз појашњење да технологија производње захтева стално померање и израду нових цевовода.

За крај, са олакшањем су прокоментарисали овогодишњи сунчани новембар.

– Све је добро док не обујемо гумене чизме, чим у њих уђемо – то је већ нешто друго – једногласни су.

Д. Весковић

Свакоме нешто лежи

Млади из Припреме рекли су нам да их је он свему научио. Додали су и да је добар човек и колега, духовита особа, с много животног искуства. Радисав Ковачевић, предрадник, који у Припреми ради већ 20 година.

– Можда сам овде најдуже од свих, остали буду мало, па побегну. Остао сам првенствено због онога што нас све покреће овде – дружења. Посао ми и није толико тежак, а уз сарадњу са добрим људима можеш урадити све. Временски услови јесу тешки, напољу си стално, на отвореном, без обзира да ли је сунце, снег или киша. Није лако, али има и неких

предности. Може да се заради дан тако што се остане дуже када је потребно, наравно ако се посао обави онако како треба – прича Ковачевић, који је одговоран за рад комплетне групе, почевши од радника, алата, машина и коначног резултата. Каже да је у његовом позиву битно да се човек уклопи, да се изађе у сусрет људима, да их заменимо када је потребно, а уједно да одговорно урадимо посао.

– Најбитније је сачувати људе, али и имати мало домаћинске мудрости. То значи да се осети шта коме лежи од ког посла, и у које време је за шта способан. Једноставно, некога можеш

да пошаљеш на нешто што је одговорније, прецизније, теже, а неко није за то – поделио је са нама тајне посла Ковачевић, уз тврдњу да сматра да свако треба да прође кроз Припрему, јер ће тако да научи све о копу.

Што се тиче нових људи, каже, они долазе и потребни су, али потребно је и време за обуку.

– Овде нема много машина и доста се ради на снагу, па је важно да науче да се сачувају. Много значи што смо сложни и бринемо једни о другима. Сматра се да је Припрема казнена јединица, што је велика грешка, одавде треба кренути – закључио је Ковачевић.

Д. Весковић

■ Радисав Ковачевић

Оправили је, свака им част!

Машина увезена из Русије 1984. године радила је само годину дана, а када се 1985. покварила, демонтирана је и заборављена, да би је сада, после 33 године, радници „Метала“ поправили и ставили у функцију

■ Стеван Марковић

■ Милан Марковић

Стеван Марковић и његов презимењак Милан, радници „Метала“, најзаслужнији су за то што је поново прорадила машина за савијање лимова, која је после квара, пре 33 године, демонтирана, а њени делови разбацани по кругу фабрике. Рудник „Колубара“ ће због тога, само на изради бубњева за погонске траке, сваке године уштедети најмање по 100.000 евра.

Машину за савијање лимова, тешку 60 тона, направљену у „Лењинградском металском

заводу“, купио је „Метал“ 1984. године. У то време била је најсавременија те врсте на свету. Уз помоћ њених моћних ваљака могли су да се савијају лимови дебљине до чак 60 милиметара и израђују бубњеви пречника већег од три метра. Ипак, моћна руска машина радила је само једно лето.

– Годину дана након што је отпочела са радом, на једном од ваљака пукао је лежај. Неко време мајстори су покушавали да отклоне квар, а када им то није пошло за руком, машина је у потпуности демонтирана. Неки њени делови били су искоришћени код поправки других машина, а остатак је једноставно разбацан по кругу фабрике – прича машински инжењер Драган Мијаиловић.

Убрзо је пронађено соломонско решење, па су лимови за бубњеве савијани на одговарајућим машинама у Нишу, Смедеревској Паланци или у Смедереву. Сваке године руднику је било потребно педесетак нових бубњева, а савијање лима и процес транспорта готових производа био је прилично компликован, па је све то заједно „Колубару“ превише коштало.

Тако су се, осим савијања, у „Металу“ годинама обављале све остале операције које претходе изради комплетног бубња. Од постављања бочних страница, преко заваривања, глачања, па све до гумирања, чак 20 различитих захвата.

и оба редуктора моћне машине деценијама су се налазили под водом. Недостајало је више од 30 одсто делова, зупчаника, спојница и лежаја, који су били расути на неколико отпада у кругу фабрике. Хидраулика и електроинсталације практично више нису постојале.

– Сакупљали смо буквално део по део. Завиравали смо у сваки ћошак фабричког круга. Тако смо једног дана тражећи неке лежајеве сасвим случајно нагазили на главни зупчаник који је био затрпан у земљу – објашњава Стеван Марковић на који су начин он и његов презимењак Милан састављали машину за коју је постојала само нацртана шема на неколико изгужваних и пожутелих листова папира.

Ентузијазам двојице Марковића био је безграничан. Сваки пронађени део они су прво морали да очисте и оперу, затим испескирају, а потом по потреби и офарбају. Према њиховим нацртима направљени су и неки потпуно нови делови. Серво мотор је купљен у Немачкој, а електроинсталације су израдили

Јединствена на Балкану

Роловање једног бубња траје око четири сата, у зависности од његовог пречника и дебљине лима. Машина може да савије лим дебљине до 60, а пречника од најмање 760, па до више од 3.000 милиметара. Ваљке покреће електромотор снаге 90 киловата. За месец дана могуће је савити око 40 бубњева различитих димензија, готово 500 комада за годину дана, што је довољно да се подмире потребе ЕПС-а. Бубњеви се продају на тежину, а један килограм у овом тренутку кошта осам евра. Машина у „Металу“ има уграђене покретне ваљке, што јој омогућава да лим савија и конусно, па је по томе јединствена на Балкану.

■ Годишама чамила заборављена

мајстори ваљевског „Енела“. Ипак, и даље је било више оних који су са неверицом гледали у крајњи исход овог пројекта, мислећи да машина никада неће поново прорадити.

— Кад се све сабере и одузме за ових пет година, колико је трајала поправка и монтажа, можда смо укупно ефективно радили само годину дана, али вредело је. Сад изгледа боље него када је купљена — с поносом се хвали Стеван.

У машину је уграђена и рачунарска опрема, па се сада механичким командама управља

уз помоћ компјутера. За два месеца рада већ је савијено 30 бубњева с прецизношћу од неколико милиметара, што знатно олакшава даљи процес производње. Посао још није завршен до краја.

— Морамо да решимо проблем централног подмазивања. Машина се сада налази на отвореном, па је после сваке употребе прекривамо цирадом. Да не покисне. Већ смо направили пројекат, па би ускоро и тај проблем требало да буде решен — обећавају Марковићи углас.

Д. Ђорђевић

Оснаживање и модернизација струке

Од 17. до 20. октобра на Златибору је одржана 13. међународна конференција о површинској експлоатацији ОМС 2018 („Opencast Mining Committee“). Током вишедневног скупа учесници су разменили искуства, представили нова сазнања, указали на проблеме и размотрили могућности развоја како би позитивно утицали на будућност овог сектора и сродних делатности. И стручњаци Рударског басена „Колубара“ дали су свој допринос оснаживању и модернизацији струке.

На скупу је дат пресек тренутног стања у површинској експлоатацији. Представљени су резултати истраживања, размотрени трендови и могућности развоја. Још једном је потврђено да је „Колубара“ захвалан извор истраживачких тема не само за раднике „Колубаре“ и ЕПС-а већ и шире. Такође, у радовима који прате конференцију истицао је и стратешки значај „Колубаре“, која уз косточачки угљоносни басен представља најважнији ресурсни потенцијал рада ЕПС-а, односно реализације Стратегије развоја енергетике Републике Србије уз одрживо коришћење угља као необновљивог ресурса.

Самостално или са својим колегама из ЕПС-а, са Рударско-геолошког факултета Универзитета у Београду или из других организација, инжењери „Колубаре“ заинтересованој стручној јавности представили су радове о заштити копа „Тамнава-Западно поље“ од површинских вода до 2022. године, геолошким истраживањима лигнита на Пољу „Е“ и утицају на пројектовање рударских радова, као и о верификацији геомеханичког модела севернозападног дела Поља „Д“. Такође, анализиран је стратешки приступ управљања ризицима пословног система у површинској експлоатацији, али и резерве лигнита у колубарском и косточачком басену. Међу конференцијским радовима јесте и рад о оптимизацији организације, средстава и

трошкова помоћне механизације у циљу повећања степена искоришћења јаловинских и угљених система на површинским коловима ЕПС-а.

Дислокацију континуалних система површинског копа Поља „Д“ у функцији производње угља и откривке у источном делу колубарског угљеног басена анализирали су руководиоца Сектора за производно-техничке послове Милан Петровић, директор за производњу угља РБ „Колубара“ Милан Мишковић, директор површинског копа „Тамнава-Западно поље“ Горан Томић и Срђан Алимпијевић, директор Организационе целине „Површински копови“. Аутори су у оквиру рада приказали активности које су предузете током дислокације система, почевши од планирања и ангажовања помоћне механизације до успостављања производње на овом површинском копу.

Конференцију ОМС 2018 организовали су Савез инжењера рударства и геологије Србије и Југословенски комитет за површинску експлоатацију у сарадњи са немачким удружењем „Ring Deutscher Bergingenieur“ и „Електропривредом Србије“ са огранцима РБ „Колубара“ и ТЕ-КО „Косточац“.

М. Караџић

Из више углава

Површинска експлоатација разматрана је са различитих тематских гледишта — кроз развој система, унапређење технике и технологије, пројектовање и просторно планирање, информатику и информационе системе, хомогенизацију и управљање квалитетом минералних сировина, заштиту од подземних и површинских вода, заштиту на раду, рекултивацију површинских копова и одлагалишта, депоније и одлагалишта рударског и комуналног отпада, заштиту животне средине, енергетску ефикасност и законску регулативу у рударству.

На путу опоравка

Пре око годину дана променом власничке структуре предузећу је дата прилика да послујући у оквиру ЕПС-а изврши финансијску консолидацију

Радници предузећа „Колубара-Грађевинар“ током јесењих месеци ангажовани су на бројним теренима у скоро свим деловима Рударског басена „Колубара“. Учествовали су у недавно завршеним радовима на изградњи трафостанице „Зеоке 7“, адаптацији зграде новоотвореног Мониторинг центра, као и изградњи фабрике за прераду пијаће воде „Барошевац“. У завршној фази су и послови везани за изградњу новог радничког насеља на Пољу „Г“. Интензивно се ради на изградњи косог моста за хомогенизацију угља на „Тамнава-Западном пољу“, али и на изградњи водовода од Медошевца до Барошевца, који је један од предуслова за измештање реке Пештан.

У „Грађевинару“ кажу да се предузеће труди да све уговорене послове извршава самостално, квалитетно и у предвиђеним роковима, како му је оправдало прилику која му је пружена пре око годину дана, када је у Привредном суду прихваћен

план његове реорганизације и унутрашње систематизације.

– План је, између осталог, подразумевао и промену власничке структуре. Као што је познато, путем судске одлуке с краја 2017. године „Електропривреда Србије“ је постала власник 72 одсто, а Влада Републике Србије 28 одсто капитала „Грађевинара“. То што смо постали зависно привредно друштво ЕПС-а отворило нам је могућност разних видова сарадње са ЕПС-ом. Договорено је да укупан дуг „Грађевинара“ према повериоцима буде враћан у три квартала на четири рате. Након шест месеци грејс периода, прва рата је исплаћена 21. септембра – каже Мирослав Чантрак, директор „Колубара-Грађевинара“, и додаје да запослени чине све што је у њиховој моћи да спремни дочекају и децембар, када је предвиђена исплата друге рате дуга.

Чантрак додаје да је ове године са „Електропривредом Србије“ дошло и до усаглашавања око изузетно значајног члана 7а Закона о јавним набавкама, који подразумева добијање послова у оквиру компаније без учествовања на тендерима. Обавеза „Грађевинара“ је да све послове обавља квалитетно, у року и са оствареним прометом од 80 процената.

Говорећи о проблемима који још увек постоје у предузећу, директор Чантрак је истакао старосну структуру и недостатак радника.

– Продуктивност наших запослених је смањена јер око 40 одсто њих припада старосној групи од 50 до 65 година. Такође, имамо мањак мајстора специфичних

■ Мирослав Чантрак

профила као што су тесари, зидари и армирачи. Ослањамо се на Погон механизације, Нискоградње (са одличним радом Асфалтне базе) и Кречану, која квалитетним радом доноси и добар приход. Откако је Кречана поново покренута, сервисира се и последња четврта пећ. Међутим, Високоградња је болна тачка због већ наведених проблема. Прихватили смо изградњу основне школе у Црним Међама и, према ономе како сада ствари стоје кадровски, видећемо да ли ће то бити и последњи објект који ће „Грађевинар“ градити. На нама је озбиљан задатак да осмислимо на који начин у наредном периоду можемо квалитетно да реструктурирамо Погон Високоградње. Ако добро искористимо постојеће капацитете, верујем да ћемо поново бити у стању да у потпуности одговоримо на потребе посла – истиче наш саговорник, додајући да ће до 2021. године у пензију отићи око педесет радника.

Одлука да „Грађевинар“ буде враћен под окриље ЕПС-а,

Две године за реорганизацију

Чантрак је објаснио да нова систематизација која је урађена подразумева обједињавање погона и прикључивање Кречане у Ћелијама и Воћно-лозлог расадника, који је „Грађевинар“ купио.

–Ово је ипак само један сегмент плана док се други, најбитнији, односи на решавање финансијских проблема, односно измирење дугова према добављачима. Планирано је да спровођење реорганизације о којој је реч траје најмање две године. То није период током кога ће „Грађевинар“ „куповати“ време, већ ћемо дати све од себе и комплетне снаге усмерити на поштовање рокова и процедура, како бисмо испунили уговорне обавезе.

подсећа Чантрак, дошла је након што је предузеће 2016. године било у надлежности Агенције за приватизацију, с планом да буде приватизовано по методу мешовите продаје.

– После велике борбе и исцрпних преговора и договора са релевантним министарствима, в.д. директором „Електропривреде Србије“ Милорадом Грчићем и председницима синдиката радника ЕПС-а Миланом Ђорђевићем и „Колубаре“ Миодрагом Ранковићем, успели смо да спасемо фирму. Једини начин за то био је управо овај план реорганизације. Верујем у будућност и опстанак „Грађевинара“, испуњавају се све обавезе и према држави и према запосленима. ЕПС нам је пружио руку и ми то морамо озбиљно схватити и узвратити на најбољи начин, пре свега квалитетним радом – закључио је Чантрак.

Р. Лазић

■ Изградња школе у Црним Међама

Редовно путују вагони

Трошкови пословања у протеклом периоду преполовљени захваљујући новим процедурама за рад, анализи утрошка енергије и горива и квалитетном одржавању основних средстава

Током десет месеци „Прерадин“ погон Железнички транспорт превезао је више од 2,3 милиона тона равног угља са Поља „Д“.

Од прерађене количине тог угља, до станице „Вреоци“ у том периоду транспортовано је 211.937 тона сушеног асортимана (грах, комад, орах и коцка). За потребе Термоелектране „Колубара“ у Великим Црљенима утоварено је 917.648 тона просева и суве прашине. До станице „Тамнава“ за ТЕ „Никола Тесла“ Обреновац превезено је 281.035 тона исте сировине, а до станице „Вреоци ЖС“ за потребе Термоелектране „Морава“ извршен је утовар у вагоне и превоз 114.085 тона просева и суве прашине.

Говорећи о овим билансима, технички директор погона Зоран Матић подсећа да је за нормалну производњу „Прераде“ током једног дана потребно најмање 25 вагона „Железница Србије“.

– Тај број је у овом тренутку тешко обезбедити. Ипак, руководство „Прераде“,

је тај проблем превазишло у договору са Сектором за комерцијалне послове и купцима сушеног угља, тако што се утовар угља врши у ТЕНТ-ове вагоне арбел, а затим претовара у камионе за купце, чиме смо задовољни и ми и купци – објашњава Матић.

Технички директор додаје да је погонска спремност Железничког транспорта веома важна у ланцу производње и да она не зависи само од добре организације посла већ и од дугорочног плана школовања кадра, обучавања радника, адекватног одржавања и модернизације објеката и средстава за рад.

– Трошкови пословања Железничког транспорта у протеклом периоду су преполовљени, а тај резултат дошао је као последица прописивања нових процедура за рад према актуелним стандардима, анализе утрошка енергије и горива, рада и реализације саобраћаја, као и квалитетног одржавања основних средстава – објашњава Матић.

Тако је у оквиру погона недавно уграђена ЛЕД расвета у радионицама и на локомотивама. Уграђен је и нови мотор Ц4 на тешкој моторној дресини, који је мали потрошач горива. Постављени су ротациони компресори на локомотивама који су мали потрошачи енергије, са високим степеном искоришћења и мало буке у раду.

Гаранција да ће погон током године без застоја успети да транспортује потребне количине угља су правовремени ремонти локомотива, вагона, пруге, уређаја за светлосну и звучну сигнализацију.

– На време смо почели да правимо планове везане за ремонтне послове. Тендер за набавку скретнице коју планирамо да заменимо за време ремонта већ је завршен – каже Матић, додајући да је у току увођење

Више од шест деценија

Прошло је више од шест деценија од када су превезене и прерађене прве количине угља. Тада су изграђена одговарајућа колосечна постројења и средства транспорта, која су омогућавала везу површинских откопа са погонима за прераду, као и везу погона „Прераде“ са железничком станицом у Вреоцима и ТЕ „Колубара“ у Великим Црљенима.

Данас, Железнички транспорт обезбеђује превоз сировог угља за потребе „Прераде“, превоз просева за потребе ТЕНТ-а до станице „Тамнава“, ранжирање и превоз сувог угља до станице „Вреоци“ и претовар вагона. У раду је тренутно шест електролокомотива, две дизел-локомотиве, локо трактор и тешка моторна дресина.

грејања у нову радионицу за преглед и поправку дизел-локомотива и станицу „Тамнава“.

Припреме Железничког транспорта за зимске услове су уобичајене и ове године. Оне подразумевају обезбеђење потребног зимског угља, алкохола, бакљи, метли, лопата и осталих средстава неопходних да железница несметано функционише усред зиме, када температура падне знатно испод нуле.

О организацији и реализацији саобраћаја, одржавању вучних средстава, пруге и објеката тренутно се стара 262 радника. Проблем недостатка радне снаге је већ неко време присутан, јер све више старијих, искуснијих радника одлази у пензију.

Т. Симић

Сусрет будућних и садашњих стручњака

Студенти обишли припремне радове за отварање „Радљева“, рекултивисане површине на косини одлагалишта „Тамнава-Западног поља“, проточно језеро, пепелиште ТЕ „Колубара“ и расадник на Старој монтажи

Студенти завршне године београдског Шумарског факултета посетили су Рударски басен „Колубара“ и Термоелектрану „Колубара“ и упознали се са радовима у оквиру биолошке рекултивације.

Будуће колеге и њихове професоре са одсека за Еколошки инжењеринг у заштити земљишних и водних ресурса угостили су инжењери из Одељења за шумарство РБ „Колубара“ Александар Бирчевић, Анђелка Васиљевић и Иван Кушић, а из Службе биолошке рекултивације и заштите животне средине „Колубара-Услуга“ Александар Ракић, Гордана Ђикић и Владислав Васиљевић. Они су студентима показали како изгледају припремни радови из области рекултивације – чиста сеча и крчење, неопходни за отварање површинског копа „Радљево“, рекултивисане површине на косини одлагалишта „Тамнава-Западног поља“ и типичне пољопривредне површине на локацији код проточног језера на копу „Тамнава-Источно поље“. Такође, будући стручњаци шумарства имали су прилику да упореде активно и затворено рекултивисано пепелиште Термоелектране „Колубара“ и

разгледају рекултивацију пошумљавањем багретом у Стрмову и Расадник на Старој монтажи.

Према речима др Саре Лукић, доцента на Шумарском факултету, теренска настава на подручју РБ „Колубара“ студентима је веома важна, јер им пружа прилику да се на терену упознају са техником и технологијом, али и проблемима рекултивације девастираних површина.

– Нашим студентима је од велике важности да у пракси виде оно што уче на предавањима и вежбама, да имају прилику да разговарају са стручњацима и људима из праксе и тиме стекну прва искуства и знања за даљи рад – прича др Сара Лукић, истичући одличну сарадњу са колегама из „Колубаре“, термоелектране и „Колубара-Услуга“, захваљујући којој ову теренску наставу успешно изводе већ неколико година.

М. Павловић

■ „Колубара-турс“

Успешна сезона

Према евиденцији „Колубара-турса“, који се већ 22 године успешно бави организовањем превентивно-рекреативних одмора запослених, прилику да оде на рекреацију ове године искористило је око 2.500 радника Рударског басена „Колубара“.

– Познато је да годинама имамо одличну сарадњу са Синдикалном организацијом огранка, која је и ове године резултирала бројним програмима реализованим на задовољство запослених. У понуди за рекреацију имали смо Сокобању и Златибор, као и три дестинације у Црној Гори и две у Грчкој. Показало се да је туристичко место које се први пут појавило као опција – Санти,

изазвало највеће интересовање „Колубариних“ радника, који су одатле понели изванредне утиске. Синдикат је наставио своју традицију да децу погинулих и умрлих радника шаље на бесплатно летовање. Ове године на летовање је послато око 200 деце, у терминима који су њима одговарали – рекла је Весна Филиповић, руководилац „Колубара-турса“.

Иако је највише посла током летње сезоне, агенција током читаве године организује различите активности, празнична путовања и излете. Ову годину обележили су излет у Мостар, одлазак на Пршуту, већ традиционална осмомартовска инострана тура која је ове године заинтересоване одвела у Словачку, али и недавни излети у Зрењанин и Тител.

У сурет Новој години

У припреми су и новогодишњи аранжмани. Поред Солуна, Темишвара, замка Фантаст код Бечеја и „Royal spa“ хотела у Бањи Ковиљачи, постоји и низ других понуда које се разликују и по броју дана боравка и по ценама, па свако може одабрати према својим жељама и могућностима.

Током сезоне слава, када опада интересовање за ову врсту активности, агенција организује посете позориштима. За 30. новембар предвиђен је одлазак у Позориште на Теразијама, на представу „Inside out“ у режији младе редитељке Ане Григоровић. Полазак на представу је у 16.30 испред ресторана „Ловац“, а цена аранжмана, који се може платити у четири месечне рате, јесте 1.900 динара.

М. Радосављевић

За чистији и лепши град

Од половине октобра до половине новембра на територији Градске општине Лазаревац уклоњено је 12 дивљих депонија. Захваљујући уговору о уступању механизације, лазаревачка општина спроводи акцију чишћења и уклањања отпада користећи машине Рударског басена „Колубара“. У циљу заштите животне средине и уређења града, а према временским условима и могућностима, планирано је да у наредном периоду буду уклоњене све дивље депоније, којих има око 60.

Према катастру дивљих депонија, који је већим делом урађен пре почетка акције, на територији општине постојале су 54 овакве локације, не рачунајући оне на ободима површинских копова. Најпре су уклоњене депоније у месним заједницама „19. септембар“, „Станислав Сремчевић Црни“ и „Момчило Павловић“, а потом у Петки, Бистрици и Рудовцима. Са 12 депонија уклоњено је око 2.500 кубних метара отпада.

– Дивље депоније обично настају тако што немарни грађани остављају грађевински и комунални отпад, а затим и свакодневни комунални отпад, односно мокру и суву фракцију. Да бисмо овакво понашање предупредили, потребно је да више радимо на превентиви, која пре свега подразумева адекватно образовање и информисање деце предшколског и школског узраста. Смена генерација нам у том смислу може ићи на руку – рекао је Ђорђе Максимовић, помоћник председника ГО Лазаревац за заштиту животне средине и комуналне послове, апелујући на грађане да се, зарад општег добра, одговорно понашају према свом окружењу.

Максимовић додаје да би катастар дивљих депонија требало да буде завршен до краја године. Такође, план је да се десет локација

■ Наредне године биће отворено осам нових игралишта

као експериментални пројекат умрежи видео-надзором, како би се несавесно понашање могло адекватно санкционисати.

Бојан Синђелић, председник ГО Лазаревац, поводом почетка акције рекао је да ће општина бити приморана да предузме казнене мере према грађанима који отпад одлажу на местима која нису за то предвиђена.

Уклањање дивљих депонија је само део послова у области заштите животне средине, међу којима су тренутно најважнији пројекат изградње регионалне депоније у Каленићу и пројекат изградње постројења за пречишћавање отпадних вода. Такође, на листи актуелних активности јесте и постављање нових дечјих игралишта.

Тако је у Месној заједници „19. септембар“ прошлог месеца отворен нови кутак за најмлађе, који испуњава најмодерније међународне стандарде. Паркић „Вртић“ који је, кажу надлежни, тек први у низу сличних објеката, урађен је према идејном решењу Креативног градског центра из Београда и простире се на површини од 258 квадратних метара.

Планирано је да до краја године у Лазаревцу буду отворена још три слична игралишта, која ће због могућег вандалског понашања бити покривена и видео-надзором. Наредне године на територији општине биће отворено осам игралишта, укључујући и сеоске месне заједнице. Сва ће задовољавати безбедносна правила.

М. Караџић

Јесењи карневал

Захваљујући великом ентузијазму васпитача ПУ „Ракила Котаров Вука“, али и труду малишана и родитеља, 26. октобра у Лазаревцу је одржан Други јесењи карневал.

Бале сена, велике фигуре баке и деке направљене од сламе, плодови јесени, али и бројни реквизити и рукотворине настале у дечјим радионицама украсиле су тог сунчаног поподнева главну улицу у славу најлепшег годишњег доба. Највећу пажњу суграђана, ипак, добили су најмлађи, који су се прошетали у својим јесењим костимима.

Организатори су, уз жељу да ова лепа манифестација постане традиционална, захвалили свима који су учествовали. Посебно су поменули истурено одељење дечје установе „Палчица“ из Барзиловице, од кога је прошле године потекла ова лепа идеја и председника МЗ Дудовица Милана Антонијевића.

Љ. Младеновић

Прича о змају вегетаријанцу

„Зло на свету из свега пробија,
ал' добротом и љубављу –
љубав се добија“ – поручује
нови комад за децу Пулс театра

Дечја представа „Дамојед“, која је недавно отворила 11. фестивал представа за децу „Мали Јоаким“ у Ужицу, четврто је редитељско дело глумца Пулс театра Александра Трмчића. Прича о посве необичном змају вегетаријанцу која је побрала симпатије публике, Лазаревчанима је премијерно представљена у оквиру 30. међународног фестивала хумора за децу, као поклон свим ђацима првацима.

Полазећи од приче Наташе Илић, која је на овогодишњем „Малом Јоакиму“ добила награду за најбољи драмски текст, Александар је инспирацију пронашао у мноштву универзалних порука о правим животним вредностима као што су љубав, пријатељство, племенитост, искреност и доброта.

– Тражио сам текст који ће ме заинтриговати и инспирисати да на прави начин деци пренесем неколико битних порука. Важно је да из сваког уметничког дела извучемо неку поуку, да она исијава и буде јасна, а као таква она ће стићи до деце, али и до родитеља, васпитача, наставника. У овој представи наш главни лик, упознајући праве људске вредности, преображава се и раскида

са лошом змајском традицијом наношења зла и почиње да живи срећан живот. На сцени после разних препрека добро побеђује зло. Наш „Дамојед“ свима гласно поручује: „Људи, пријатељство је важно!“ – истиче Александар, идејни творац, режисер, сценограф и глумац у представи која је побрала добре критике публике и стручне јавности, а која нас може научити толеранцији, показати да традицију морамо чувати и поштовати, али некад је морамо и променити и прилагодити себи.

Дечја стихована драма о змају који не испуњава „змајске стандарде“ је занимљива и разиграна представа са пуно необичних костима и маскираних лица. Сценско дело кореспондира са најмлађом публиком на нивоу анимираних цртаних филмова, што је нека врста експеримента, који су деца одлично прихватила.

– Осмислили смо мало другачију представу, с неком врстом 3D анимације, применили смо необичну позоришну монтажу. Мој идејни пројекат реализован је уз помоћ запослених у Пулс театру – аутор музике је Душко Корлат, он и Невена Шурлан заслужни

У „Пулсу“ се спрема Нушић

У најмлађем професионалном позоришту у Србији ових дана се „крчка“ нова представа „Живи су, није смешно“, у копродукцији са регионалним позориштем из Новог Пазара. Комад режира Јован Грујић, по текстовима Бранислава Нушића, а премијера се очекује у децембру.

Глумац и режисер

Говорећи о најдражим улогама, Александар Трмчић наводи да су му најзначајније оне које га натерају да највише искорачи из себе самог, с којима се бори у сваком смислу, и физички и психички, у којима расте и сазрева као индивидуа на сцени.

– Улога Вјерана Миладиновића Мерлинке у представи „Мерликина исповест“ је нешто потпуно другачије од мене, то је било једно ново глумачко искуство. Такође, улога капетана жандармерије Божицара Павловића у представи „Чаруга“ дала ми је доста простора за рад, маштање и сазревање као глумца, успела је да ме научи нешто ново о позоришту и глумачком занату – истиче Александар.

су за графички дизајн и видео-анимације, док је костимограф Соња Которчевић. Текст је ауторско дело Наташе Илић, а све остало на сцени и иза сцене урадили смо тимски и заједнички. Рад на представи трајао је више од годину дана, а сама сценска припрема мање од два месеца. Паузе које смо имали допринеле су да наш цео пројекат сазри натенане, без журбе и притиска. Наша преданост и тимски рад су кључни чинилац успеха овог сценског дела и на то сам највише поносан – наглашава Трмчић и додаје да промена визуре од глумца до редитеља и сценографа у њему није променила љубав према глумачком позиву.

У Пулс театру Трмчић игра више од десет година. Свој режисерски рад отпочео је новогодишњом представом за децу „Велика тајна“ 2010/2011, а потом су уследиле и „Уплакана Катарина“ 2012. и „Марко Краљевић и Муса Кесеџија“ 2014. Поред богатог позоришног рада, Трмчић је играо и у телевизијским серијама „Бела лађа“, „Звездара“, „Монтевидео“ и „Равна гора“.

Представу „Дамојед“ финансирао је Секретаријат за културу града Београда.

М. Павловић

Рускиње боље

Из атрактивних догађаја на стадиону ФК „Колубара“ настављен је 7. новембра, када је женска фудбалска репрезентација Србије у Лазаревцу угостила своје супарнице из Русије. И поред добре игре коју је пратило неколико пропуштених шанси, наша најбоља женска селекција поражена је минималним резултатом 0:1.

Ова утакмица била је деби новог селектора женске „А“

репрезентације Србије, Предрага Гроздановића. На његовом списку нашао се велики број девојака које наступају у иностраним фудбалским клубовима, као и најбоље играчице из нашег првенства.

Публика је, и поред пораза, стадион напустила задовољна, констатујући да је меч био добра прилика да се промовише и популаризује женски фудбал. На крају меча стручни штаб је истакао да је задовољан игром, али не и резултатом.

Т. К.

Десети фестивал вина

Овогодишњи јубиларни 10. фестивал српских вина одржан је 10. новембра у великој сали СРЦ „Колубара“ и окупио је више од 65 излагача, са рекордним бројем посетилаца.

Сајам, који се већ традиционално одржава у Лазаревцу, постао је престижан догађај који окупља велики број учесника из целе земље. У оквиру манифестације сваке године стручној и широј јавности буде представљено пет нових, још увек недовољно познатих винарија, за које се процењује да имају квалитет и потенцијал.

Ове године посебно место заузело је седам произвођача из Лазаревца, чија вина су већ годинама на самом врху листа врхунског квалитета и који су освајачи бројних награда. Међу њима је и винарија „Carpe Diem“, која је недавно освојила прво место на такмичењу вина у Бергаму у Италији.

На фестивалу су се нашли и произвођачи сирева и месних прерађевина. Догађај је током протеклих година прерастао у једну од најпосећенијих винских манифестација у нашој земљи који окупља неколико хиљада излагача и посетилаца.

Т. К.

Термини за рекреацију

Сектор за спортско-рекреативне активности објавио је нови распоред термина у којима су за запослене Рударског басена „Колубара“ организовани различити програми у лазаревачком Спортско-рекреативном центру „Колубара“. Очекује се да ће и ове године велико интересовање изазвати фитнес тренинзи намењени женама, као и часови аквабика, који су до сада били најпосећенији.

Међу радницима су популарни термини за коришћење сале за мале спортове (кошарка, мали фудбал, одбојка), али и теретана, у којој колубарци могу да вежбају

сваког радног дана од 16,30 до 18 часова. Од ове године издвојен је и засебан термин у теретани за даме, које могу да вежбају сваког дана од 15,30 до 16,30.

У спортском центру кажу да су ових дана гужве и на затвореном базену, јер СРЦ „Колубара“ организује посебне термине за децу ометену у развоју, грађанство, као и за обуку непливача. Ипак, за раднице „Колубаре“ већ годинама је резервисан термин од 17 до 18,30 понедељком, средом и петком. Недељом је за све запослене у „Колубари“ на базену резервисан термин од 18 до 19,30 сати.

Т. К.

Труд уложен у сваку прерађену тону

Упоредо са изградњом постројења за прераду, отварају се површински копови Поље „А“ и Поље „Б“, монтирају колосеци и траке за транспорт угља, гради ТЕ „Колубара“ у Великим Црњенима

■ О дугој историји и развоју погона данас сведоче старе фотографије

Када је крајем септембра и почетком октобра давне 1956, пре тачно 62 године, прво грумење прерађеног угља угледало светлост дана у новосаграђеном погону Мокре сепарације, мало ко је могао да претпостави у какав комплекс за прераду и оплемењивање угља ће касније израсти вреочка „Прерада“.

Током година које су уследиле, отварањем једног по једног новог погона, технолошком ланцу додаване су нове карике, тако да данас постројење за прераду угља чине Оплемењивање (које обухвата Мокру сепарацију, Сушару, Класирницу, Топлану и Одржавање), Сува Сепарација, Железнички транспорт и Центар за испитивање угља и отпадних вода.

„Прерада“ је важан члан породице „Колубаре“, чији лигнит већ годинама путује до термоелектрана „Никола Тесла“ у Обреновцу, „Колубаре“ у Великим Црњенима, „Мораве“ у Свилајцу, топлана, котларница, болница, школа, војних објеката и до кућа, уносећи светлост и топлоту у многе градове и домове у Србији.

Стратешки интерес државе педесетих година прошлог века, када је реч о енергетици, био је стварање јаког ослонаца у виду развоја сопствених ресурса. То је подразумевало обезбеђивање довољних количина квалитетног угља за индустрију и широку потрошњу, отварањем површинских копова и индустријских постројења за прераду и оплемењивање угља.

Прекретница у том смислу догодила се 1950. године, када у колубарском басену почиње изградња рудника са површинском експлоатацијом, као и увођење модерне рударске технологије и механизације за масовну производњу угља. Упоредо са припремним радовима на изградњи постројења за прераду, отварају се површински копови Поље „А“ и Поље „Б“, монтирају се колосеци

и траке за транспорт угља, гради се ТЕ „Колубара“ у Великим Црњенима.

Ровни угаљ до погона за прераду стиже преко два система транспортних трака и железничким транспортом са површинских копова. У погону Оплемењивање врше се његов пријем и припрема. Након извршеног дробљења, обавља се чишћење, а угаљ се затим шаље у процес сушења или пут термоелектрана.

Лигнит који задовољава строге критеријуме квалитета пре сушења пере се „мокрим поступком“. Тако опран, суши се у специјалним судовима – аутоклавама, под притиском од 25 бара и на температури од 224 степена Целзијуса, након чега одлази на класирање, чиме се практично завршава процес оплемењивања. Сортирани комад, коцка, орах и грах се транспортују у вагоне или камионски бункер за широку потрошњу, док се ситан угаљ одваја у прихватни бункер прашине.

Као пратећа делатност Оплемењивања, развија се и производња водене паре у Топлани. Она данас снабдева Сушару и предузеће „Ксела Србија“, индустријске објекте Рударског басена „Колубара“ у Вреоцима, део овог насеља, као и град Лазаревац. Постојење Сува сепарација пак

уситњава угаљ на гранулате у дробилицама великог капацитета и високог степена уситњавања, што је неопходан део његове припреме за коришћење у термоелектранама, индустрији и широкој потрошњи.

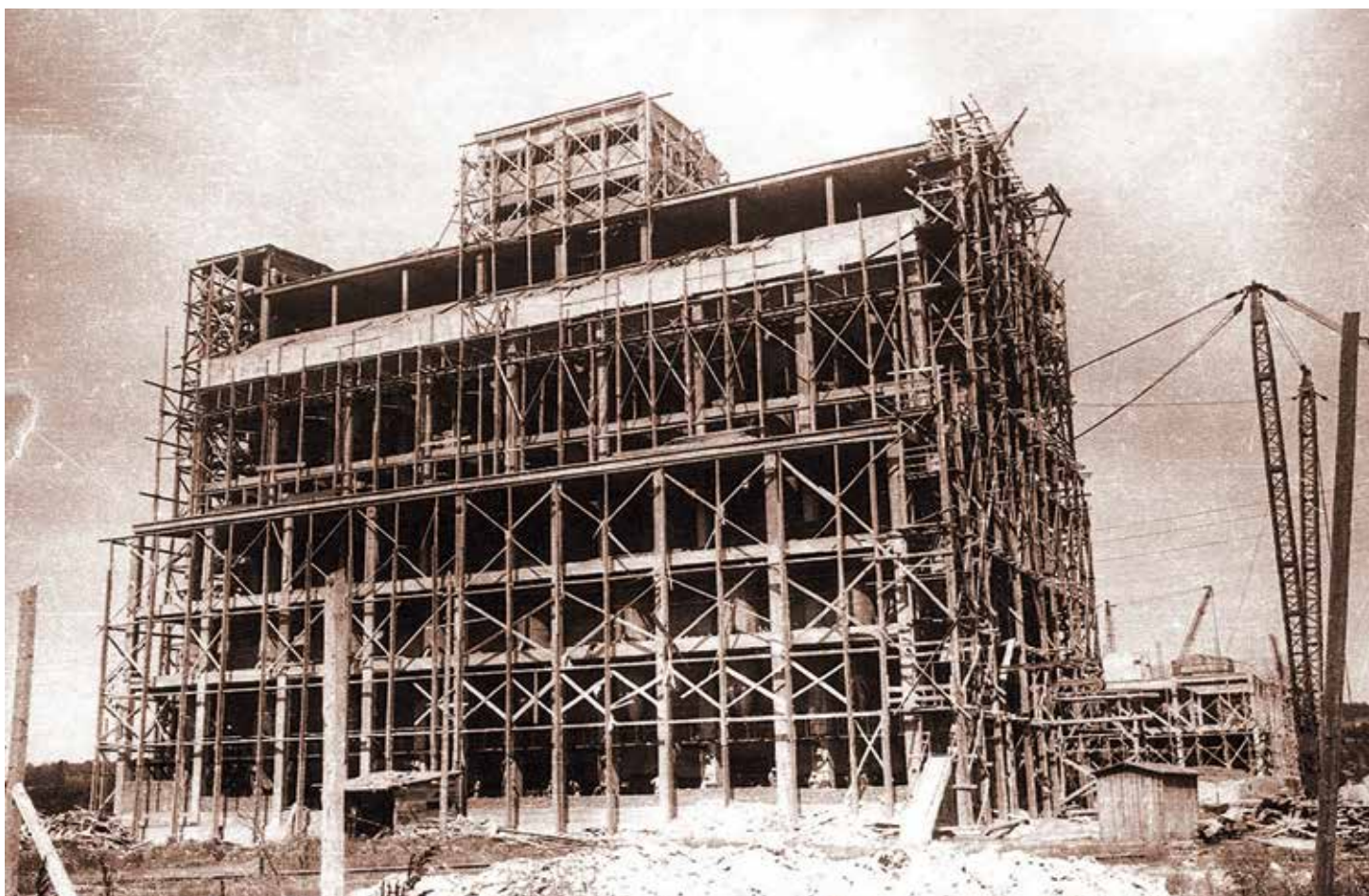
У овом делу РБ „Колубара“, у коме је запослено око 1.700 радника, по званичној оцени меродавних установа, радни услови су изузетно тешки. Угљена прашина, разне штетне материје, бука, као и други чиниоци знатно утичу на повећан ризик од повреда и угроженост здравља.

Постројење је, с друге стране, прави расадник високоодговорног кадра различитих струка који су у његов рад током деценија уткали свој труд и знање, али и велики занос и ентузијазам. О дугој историји и развоју погона данас сведоче старе фотографије, које чувају сећање на труд који је уложен у сваку прерађену тону угља.

Т. Симић

Више од 645 милиона тона

О импозантним производним резултатима сведочи и податак да је у погонима „Прераде“ до данас оплемењено и прерађено више од 645 милиона тона угља.

/// Фото: Архива листа „ЕПС Енергија Колубара“

CIP – Каталогизација у публикацији
 Народна библиотека Србије, Београд 658(497.11)[085.3]
 [Електропривреда Србије Енергија Колубара] **ЕПС Енергија Колубара** / главни и одговорни уредник Ана Павловић. -
 2017, бр. 1 (нов.) - Лазаревац : Електропривреда Србије, 2017- (Београд : Службени гласник). - 25 cm
 Месечно. - Је наставак: Колубара (Лазаревац) = ISSN 1451-2890
 ISSN 2560-5143 = ЕПС Енергија Колубара
 COBISS.SR-ID 250299404

